

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (sedmi senat)

z dne 15. septembra 2022 *

„Predhodno odločanje – Koordinacija sistemov socialne varnosti – Uredba (ES) št. 883/2004 – Člen 13 – Določitev zakonodaje, ki se uporablja – Sporazum med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi o prostem pretoku oseb – Priloga II – Člen 1(2) – Oseba, ki opravlja odvetniški poklic, katere središče interesa zasebnih in poklicnih dejavnosti je v Švici in ki ta poklic opravlja tudi v dveh drugih državah članicah – Predlog za priznanje predčasne pokojnine – Nacionalna ureditev, ki zadevni osebi nalaga, da se odpove opravljanju navedenega poklica na ozemlju zadevne države članice in v tujini“

V zadevi C-58/21,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija) z odločbo z dne 21. januarja 2021, ki je na Sodišče prispela 1. februarja 2021, v postopku

FK,

ob udeležbi

Rechtsanwaltskammer Wien,

SODIŠČE (sedmi senat),

v sestavi J. Passer, predsednik senata, F. Biltgen (poročevalec), sodnik, in M. L. Arastey Sahún, sodnica,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za FK W. Polster, Rechtsanwalt,
- za avstrijsko vlado A. Posch in E. Samoilova, agenta,
- za Evropsko komisijo B.-R. Killmann in D. Martin, agenta,

* Jezik postopka: nemščina.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 13(2)(b) Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 72).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med FK in Rechtsanwaltskammer Wien (odvetniška zbornica na Dunaju, Avstrija) glede zavrnitve predloga za priznanje predčasne pokojnine, ki ga je vložil FK.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba št. 883/2004

- 3 Člen 1 Uredbe št. 883/2004, naslovljen „Opredelitve pojmov“, določa:

„V tej uredbi:

[...]

- (x) ‚dajatev pred upokojitvijo‘ pomeni: vse denarne dajatve, razen dajatev za brezposelnost ali predčasnih dajatev za starost, ki so od določene starosti do starosti, v kateri postane delavec upravičen do starostne ali predčasne starostne pokojnine, zagotovljene delavcu, ki zmanjša svojo plačano dejavnost, z njo preneha ali začasno preneha, prejemanje teh dajatev pa ni pogojeno s tem, da mora biti oseba na razpolago službam za zaposlovanje pristojne države. ‚Predčasna dajatev za starost‘ pomeni dajatev, ki se dodeli pred dopolnjeno običajno upokojitveno starostjo in je po dopolnitvi te starosti še naprej zagotovljena ali se nadomesti z drugo dajatvijo za starost;

[...]“

- 4 Člen 3 te uredbe, naslovljen „Stvarna veljavnost“, določa:

„1. Ta uredba se uporablja za vso zakonodajo v zvezi z naslednjimi področji socialne varnosti:

[...]

(d) dajatve za starost;

[...]

(i) dajatve pred upokojitvijo;

[...]“

5 Člen 11(1) in (3)(a) navedene uredbe določa:

„1. Za osebe, za katere se uporablja ta uredba, velja zakonodaja ene same države članice. Ta zakonodaja se določi v skladu s tem naslovom.

[...]

3. V skladu s členi 12 do 16 velja:

(a) za osebo, ki opravlja dejavnost zaposlene ali samozaposlene osebe v državi članici[,] zakonodaja te države članice;“

6 Člen 13(2) te uredbe določa:

„Za osebo, ki običajno opravlja dejavnost samozaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, velja:

(a) zakonodaja države članice stalnega prebivališča, če ta oseba opravlja znaten del svoje dejavnosti v tej državi članici; ali

(b) zakonodaja države članice, v kateri je središče interesa njenih dejavnosti, če ne prebiva stalno v eni od držav članic, v katerih opravlja znaten del svoje dejavnosti.“

7 Člen 14, od (1) do (3), Uredbe št. 883/2004 določa:

„1. Členi 11 do 13 se ne uporabljajo za prostovoljno zavarovanje ali prostovoljno nadaljevanje zavarovanja, razen če v državi članici na enem od področij iz člena 3(1) obstaja samo prostovoljni sistem zavarovanja.

2. Če na podlagi zakonodaje države članice za osebo velja obveznost zavarovanja v tej državi članici, ne sme biti vključena v sistem prostovoljnega zavarovanja ali sistem prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja v drugi državi članici. V vseh drugih primerih, v katerih je na danem področju mogoče izbrati med več sistemi prostovoljnega zavarovanja ali sistemi prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja, oseba vstopi samo v sistem po lastni izbiri.

3. V primeru dajatev za invalidnost, starost in dajatev za preživele osebe lahko oseba vstopi v sistem prostovoljnega ali prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja v državi članici, tudi če zanjo obvezno velja zakonodaja druge države članice, pod pogojem, da je zanjo nekoč med kariero veljala zakonodaja prve države članice zaradi ali kot posledica dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, kolikor tako dvojno zavarovanje izrecno ali molče dopušča zakonodaja prve države članice.“

8 Člen 90(1) te uredbe določa:

„1. Z datumom začetka uporabe te uredbe se razveljavi Uredba Sveta (EGS) št. 1408/71 [z dne 14. junija 1971 o uporabi sistemov socialne varnosti za zaposlene osebe in njihove družinske člane, ki se gibljejo v Skupnosti, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo Sveta (ES) št. 118/97 z dne 2. decembra 1996 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 35)].

Vendar pa Uredba (EGS) št. 1408/71 ostane v veljavi in pravno učinkuje za namene:

[...]

(c) Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru [(EGP) z dne 2. maja 1992 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 52, str. 3)] in Sporazuma med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi strani o prostem gibanju [pretoku] oseb [...] in drugih sporazumov, ki se sklicujejo na Uredbo (EGS) št. 1408/71, dokler se navedena sporazuma ne spremenita glede na to uredbo.“

Uredba (ES) št. 987/2009

9 Člen 14 Uredbe (ES) št. 987/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe št. 883/2004 (UL 2009, L 284, str. 1), naslovljen „Podrobnosti v zvezi s členoma 12 in 13 [Uredbe št. 883/2004]“, v odstavkih 6, 8 in 9 določa:

„6. Za uporabo člena 13(2) [Uredbe št. 883/2004] ‚oseba, ki običajno opravlja dejavnost samozaposlene osebe v dveh ali več državah članicah‘ pomeni zlasti osebo, ki hkrati ali izmenično opravlja eno ali več ločenih dejavnosti samozaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, ne glede na značaj teh dejavnosti.

[...]

8. Za namene uporabe člena 13(1) in (2) [Uredbe št. 883/2004] ‚znaten del zaposlitvene ali samozaposlitvene dejavnosti‘, ki se izvaja v državi članici, pomeni, da se tam izvaja količinsko znaten del vseh dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, ki pa ni nujno glavni del teh dejavnosti.

Za določitev, ali se znaten del dejavnosti izvaja v državi članici, se upoštevajo naslednja okvirna merila:

(a) v primeru zaposlitvene dejavnosti delovni čas in/ali osebni prejemki, in

(b) v primeru samozaposlitvene dejavnosti: promet, delovni čas, število opravljenih storitev in/ali prihodki od dela.

Če je delež, ugotovljen med splošno presojo, nižji od 25 %, je to indikator, da se znaten del dejavnosti ne izvaja v zadevni državi članici.

9. Za namene uporabe člena 13(2)(b) [Uredbe št. 883/2004] se ‚središče interesa‘ dejavnosti samozaposlene osebe določi ob upoštevanju vseh elementov poklicne dejavnosti te osebe, zlasti kraja, v katerem je stalni sedež dejavnosti zadevne osebe, običajnega značaja ali trajanja izvajanih dejavnosti, števila opravljenih storitev in namena zadevne osebe, kot je razviden iz vseh okoliščin.“

Sporazum med ES in Švico

- 10 Sporazum med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi o prostem pretoku oseb (UL 2009, L 353, str. 71), podpisan 21. junija 1999 v Luxembourg in v imenu Skupnosti odobren s Sklepom Sveta in Komisije 2002/309/ES, Euratom glede sporazuma o znanstvenem in tehnološkem sodelovanju z dne 4. aprila 2002 o sklenitvi sedmih sporazumov s Švicarsko konfederacijo (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 41, str. 89, v nadaljevanju: Sporazum med ES in Švico), v členu 8 določa:

„Pogodbenice v skladu s Prilogo II predvidijo koordinacijo sistemov socialne varnosti, zlasti z namenom:

- (a) zagotovitve enake obravnave;
 - (b) določitve zakonodaje, ki se uporablja;
 - (c) seštevanja vseh dob, ki jih upoštevajo nacionalne zakonodaje zadevnih držav za namen pridobitve in ohranitve pravice do dajatev in izračuna dajatev;
 - (d) izplačevanja dajatev osebam, ki prebivajo na ozemlju pogodbenic;
 - (e) spodbujanja medsebojne upravne pomoči ter sodelovanja med organi in institucijami.“
- 11 Priloga II k Sporazumu med ES in Švico, ki se nanaša na koordinacijo sistemov socialne varnosti, v členu 1 določa:
- „1. Pogodbenici se dogovorita, da bosta na področju koordinacije sistemov socialne varnosti v medsebojnih odnosih uporabljali akte Skupnosti, navedene v različici, veljavni ob podpisu sporazuma, vključno s spremembami iz oddelka A te priloge, ali enakovredne določbe.
2. Šteje se, da izraz ‚država(e) članica(e)‘, ki ga vsebujejo akti iz oddelka A te priloge, poleg držav, na katere se nanašajo ustrezni akti Skupnosti, vključuje tudi [Švicarsko konfederacijo].“
- 12 Oddelek A te priloge II se je med drugim skliceval na Uredbo št. 1408/71, kakor je bila spremenjena in posodobljena z Uredbo št. 118/97 (v nadaljevanju: Uredba št. 1408/71), in Uredbo Sveta (EGS) št. 574/72 z dne 21. marca 1972 o določitvi postopka za izvajanje Uredbe št. 1408/71 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 83).
- 13 Priloga II k Sporazumu med ES in Švico je bila posodobljena s Sklepom št. 1/2012 Skupnega odbora, ustanovljenega s Sporazumom med Evropsko skupnostjo in njenimi državami članicami na eni strani in Švicarsko konfederacijo na drugi strani o prostem gibanju oseb, z dne 31. marca 2012 o nadomestitvi njegove Priloge II o koordinaciji sistemov socialne varnosti (UL 2012, L 103, str. 51), ki je začel veljati 1. aprila 2012. Ta priloga se odtlej sklicuje na uredbi št. 883/2004 in št. 987/2009.
- 14 Poleg tega iz člena 3 Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 647/2005 z dne 13. aprila 2005 o spremembi uredb št. 1408/71 in št. 574/72 (UL 2005, L 117, str. 1) izhaja, da se področje uporabe Uredbe št. 1408/71, ki je bila nadomeščena z Uredbo št. 883/2004, šele od

1. januarja 2005 nanaša tudi na „pokojninske sheme institucij pokojninskega zavarovanja pri združenjih svobodnih poklicev“, ki vključujejo starostno pokojnino, izplačano po opravljanju odvetniškega poklica, kot je ta iz postopka v glavni stvari.

Avstrijsko pravo

- 15 Določbe o vpisu v imenik odvetnikov, ki ga vodi odvetniška zbornica v Avstriji, in o pridobitvi ustrezne starostne pokojnine so v členih 49 in 50 Rechtsanwaltsordnung (zakon o odvetništvu) z dne 15. julija 1868 (RGrBl., 96/1868) v različici z dne 23. decembra 2020 (BGBl. I, 156/2020) (v nadaljevanju: RAO).
- 16 Člen 49(2) RAO določa:
„Načeloma so zavezanci za plačilo prispevkov vse osebe, vpisane v imenik odvetnikov, ki ga vodi avstrijska odvetniška zbornica, ali na seznam odvetnikov, ki so državljani države članice Evropske unije, ki ga vodi avstrijska odvetniška zbornica, in odvetniški pripravniki, ki so vpisani v imenik odvetniških pripravnikov, ki ga vodi avstrijska odvetniška zbornica, razen če so ti odvetniki in pripravniki iz naslova opravljanja odvetniškega poklica na podlagi druge zakonodaje že obvezno zavarovani v sistemu pokojninskega zavarovanja države članice Unije, druge države pogodbenice Sporazuma [EGS] ali Švicarske konfederacije. Dve ali več odvetniških zborsnic lahko ustanovijo tudi skupni pokojninski sklad.“
- 17 Člen 50(1) RAO v bistvu določa, da ima vsakdo, ki opravlja odvetniški poklic, pravico do starostne pokojnine, invalidske pokojnine ali družinske pokojnine, če so izpolnjeni za to zahtevani pogoji in če nastopi dogodek, na podlagi katerega nastane pravica do zadevne dajatve.
- 18 V skladu s členom 50(2) RAO je treba to pravico opredeliti v statutu pokojninskih skladov v skladu z določenimi pravili. Člen 50(2), točka 2(c)(aa), RAO določa, da se mora zadevna oseba za pridobitev predčasne pokojnine odpovedati opravljanju odvetniškega poklica na nacionalnem ozemlju in v tujini.
- 19 Člen 26 Verordnung der Vertreterversammlung des österreichischen Rechtsanwaltskammertages über die Versorgungseinrichtungen Teil A der österreichischen Rechtsanwaltskammern (Satzung Teil A 2018) (uredba skupščine zastopnikov avstrijske odvetniške zbornice o pokojninskih skladih iz leta 2018, del A avstrijskih odvetniških zborsnic, v nadaljevanju: Statut k delu A iz leta 2018) v odstavku (1), točka 8, kot pogoj za pridobitev predčasne pokojnine prav tako določa, da se mora zadevna oseba „povsod“ odpovedati opravljanju odvetniškega poklica.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 20 FK, rojen leta 1954, je poljski in nemški državljani. Od 8. marca 1984 je vpisan v imenik odvetnikov, ki ga vodi odvetniška zbornica v Kölnu (Nemčija). FK v Kölnu ne opravlja poklicne dejavnosti le kot Rechtsanwalt, temveč tudi kot zapriseženi tolmač in prevajalec za poljski jezik. Od začetka opravljanja odvetniškega poklica je FK plačeval prispevke v pokojninski sistem zvezne dežele Severno Porenje - Vestfalija (Nemčija).
- 21 FK je bil leta 1996 vpisan v imenik odvetnikov, ki ga vodi odvetniška zbornica na Dunaju v Avstriji, in je na Dunaju, poleg opravljanja svoje dejavnosti v Nemčiji, opravljal odvetniški poklic. FK je od vpisa v ta imenik plačeval prispevke v avstrijski pokojninski sistem.

- 22 Središče interesov dejavnosti FK je v Kölnu ostalo do leta 2007, to je do leta, od katerega je FK prenesel kraj svojega stalnega prebivališča in središče interesov svojih dejavnosti v Švico, kjer od takrat opravlja odvetniški poklic in je vpisan na seznam odvetnikov, ki so državljani države članice Unije ali Efte, na podlagi vpisa v imenik, ki ga vodi odvetniška zbornica v Kölnu.
- 23 Od takrat se je čas, ki ga je FK namenil opravljanju odvetniškega poklica v Nemčiji, postopoma zmanjšal v korist časa, ki ga je namenil opravljanju tega poklica v Švici, in sicer nazadnje je tako FK 70 % svojega delovnega časa namenil opravljanju navedenega poklica v švicarski odvetniški pisarni v primerjavi s 25 % v nemški odvetniški pisarni in 5 % v avstrijski odvetniški pisarni. Poleg tega delovni čas, ki ga je FK preživel v avstrijski odvetniški pisarni, ni nikoli presegel 10 % njegovega celotnega delovnega časa, namenjenega opravljanju istega poklica.
- 24 FK od leta 2018 prejema predčasno pokojnino v Nemčiji in tam še naprej opravlja odvetniški poklic.
- 25 FK plačuje prispevke tudi v splošni pokojninski sistem v Švici.
- 26 FK je 16. oktobra 2017 pri odvetniški zbornici na Dunaju vložil predlog za priznanje predčasne pokojnine od 1. novembra 2017, v katerem je navedel, da se odpoveduje opravljanju odvetniškega poklica v Avstriji, pri čemer je ohranil vpis v imenik odvetnikov, ki ga vodi odvetniška zbornica v Kölnu, in na seznam odvetnikov, državljanov države članice Unije ali Efte, v Švici.
- 27 Ta predlog je bil z odločbo komisije odvetniške zbornice na Dunaju z dne 29. maja 2018 zavržen na podlagi povezanih določb členov 26 in 29 Statuta k delu A iz leta 2018, na podlagi katerih se mora zadevna oseba za priznanje starostne pokojnine „povsod“ odpovedati opravljanju odvetniškega poklica.
- 28 FK je 3. avgusta 2018 zoper to odločbo vložil tožbo pri Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju, Avstrija), ki je predložitveno sodišče, ki je navedeno odločbo potrdilo.
- 29 FK je zoper odločbo Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) vložil izredno revizijo pri Verwaltungsgerichtshof (vrhovno upravno sodišče, Avstrija). Zadnjenavedeno sodišče je to odločbo razveljavilo, ker v bistvu Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) ni ugotavljalo dejstev, povezanih s pravom Unije, čeprav je FK trdil, da pravo Unije nasprotuje nacionalni ureditvi, ki upravičenost do starostne pokojnine pogojuje s tem, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica na nacionalnem ozemlju in v tujini.
- 30 Predložitveno sodišče, ki odloča o sporu o glavni stvari, ugotavlja, da so bili do 1. januarja 2005 v Nemčiji in Avstriji posebni sistemi za samozaposlene osebe, vključno s tistimi osebami, ki opravljajo odvetniški poklic, izključeni s področja uporabe Uredbe št. 1408/71 na podlagi Priloge II k tej uredbi. Šele od tega datuma se je ta uredba za te samozaposlene osebe začela uporabljati, in sicer po spremembi navedene uredbe, v skladu s katero za pretekla obdobja ni bilo določeno nobeno upravičenje, čeprav se je upoštevala pretekla dopolnjena delovna doba.
- 31 Navedeno sodišče meni, da je treba za določitev zakonodaje, ki se uporablja, za osebo, ki je tako kot FK samozaposlena v dveh ali treh državah članicah, uporabiti člen 13(2) Uredbe št. 883/2004.

- 32 Navedeno sodišče se sprašuje o razlagi te določbe v primeru, ko središče interesov dejavnosti zadevne osebe in kraj njenega stalnega prebivališča nista v državi članici, ker se v skladu z dobesedno razlago navedene določbe v takem primeru ne uporablja nobena zakonodaja države članice.
- 33 Če bi se uporabljala avstrijska zakonodaja, se isto sodišče poleg tega sprašuje, ali je RAO skladen s pravom Unije, zlasti z načeloma enakega obravnavanja in prepovedi diskriminacije, lastninsko pravico in pravico do prostega gibanja oseb ali celo s svobodo ustanavljanja, in če je odgovor nikalen, ali se člen 50(2), točka 2(c)(aa), RAO ne uporabi na podlagi načela primarnosti prava Unije.
- 34 Predložitveno sodišče poudarja, da v sporu o glavni stvari nedvomno obstaja čezmejni položaj, ki spada na področje prava Unije, ker ima FK sedež v dveh državah članicah, in da avstrijska določba vpliva na pravni položaj zadevne osebe v Nemčiji, ter opozarja, da je na podlagi člena 17 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah lastninska pravica – in s tem tudi premoženjski interesi, povezani z zakonsko določenimi socialnimi dajatvami, kot so pokojnine – nedotakljiva in da morajo omejitve takšne temeljne pravice biti utemeljene s cilji splošnega interesa, zagotavljati izpolnitev zastavljenega cilja in biti sorazmerne. V zvezi s tem predložitveno sodišče dvomi o tem, ali zadevni interesi upravičujejo pogojevanje prejetja starostne pokojnine s tem, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica tako na avstrijskem ozemlju kot v tujini. Ureditev iz postopka v glavni stvari bi namreč lahko pomenila oviro za svobodo ustanavljanja, ki je zagotovljena z določbami člena 15(2) Listine o temeljnih pravicah v povezavi s členom 49 PDEU.
- 35 Poleg tega predložitveno sodišče opozarja na dejstvo, da pravo Unije po naravi omogoča nadaljevanje opravljanja dejavnosti v državah članicah in hkrati prejetje starostne pokojnine v drugi državi članici, zlasti ker naj bi bilo v okviru koordinacije sistemov socialne varnosti vprašanje razlike v upokojitveni starosti v državah članicah izrecno obravnavano.
- 36 V teh okoliščinah je Verwaltungsgericht Wien (upravno sodišče na Dunaju) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Kako je treba razlagati člen 13(2)(b) Uredbe (ES) št. 883/2004, če je središče interesa dejavnosti osebe s količinskega vidika v državi, ki ni članica Evropske unije, v kateri ima oseba tudi svoje stalno prebivališče, in ta oseba poleg tega dejavnost opravlja v dveh državah članicah ([v] Zvezni republiki Nemčiji in Avstriji), pri čemer je dejavnost v obeh državah članicah porazdeljena tako, da občutno večji del poteka v eni državi članici (v konkretnem primeru v Zvezni republiki Nemčiji)?
- V primeru, da iz razlage te določbe izhaja, da se uporablja avstrijska zakonodaja, se [predloži to vprašanje]:
2. [Ali sta] določba člena 50(2), točka 2(c)(aa), [RAO] in na tem temelječa določba člena 26, prvi odstavek, točka 8, Statuta k delu A iz leta 2018 z vidika prava Unije dopustni ali pa sta v nasprotju s pravom Unije ter pravicami, ki jih zagotavlja pravo Unije, ker je kot pogoj za priznanje starostne pokojnine določena odpoved pravici do opravljanja odvetniškega poklica v državi in tujini (člen 50(2), [točka 2](c)(aa)) oziroma povsod (člen 26, prvi odstavek, točka 8, Statuta k delu A iz leta 2018)?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 37 Glede formulacije prvega vprašanja je treba navesti, kot je razvidno iz točk od 11 do 13 te sodbe, da se v skladu s členom 1(2) Priloge II k Sporazumu med ES in Švico šteje, da izraz „država(e) članica(e)“, ki ga vsebujejo akti iz oddelka A te priloge, poleg držav članic Unije, na katere se nanašajo ti akti, vključuje tudi Švicarsko konfederacijo.
- 38 S tem, da sta v Sporazumu med ES in Švico v delu A Priloge II v njenih različnih različicah izrecno omenjeni uredbi št. 1408/71 in 883/2004, se torej področje uporabe teh uredb razširja na Švicarsko konfederacijo, tako da se Švicarska konfederacija – v nasprotju s tem, kar predložitveno sodišče navaja v prvem vprašanju – za potrebe te zadeve ne šteje za tretjo državo, ampak za državo članico.

Prvo vprašanje za predhodno odločanje

- 39 Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, katera zakonodaja se uporablja na podlagi člena 13(2)(b) Uredbe št. 883/2004, če sta kraj stalnega prebivališča in središče interesov dejavnosti zadevne osebe v Švici in ta oseba opravlja tudi dejavnost, ki je neenakomerno porazdeljena v dveh drugih državah članicah v smislu člena 1(2) Priloge II k Sporazumu med ES in Švico, in sicer v Nemčiji in Avstriji.
- 40 Opozoriti je treba, da mora Sodišče glede na ustaljeno sodno prakso v okviru postopka sodelovanja med nacionalnimi sodišči in Sodiščem, določenega v členu 267 PDEU, nacionalnemu sodišču podati koristen odgovor, ki temu sodišču omogoča odločitev v sporu, o katerem odloča. Za to mora Sodišče po potrebi preoblikovati predložena vprašanja in v tem okviru razložiti vse določbe prava Unije, ki jih nacionalna sodišča potrebujejo za odločanje v sporih, ki so jim predloženi, tudi če te določbe niso izrecno navedene v vprašanjih, ki mu jih ta sodišča postavijo (glej med drugim sodbi z dne 19. oktobra 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, točka 39 in navedena sodna praksa, in z dne 19. septembra 2018, González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, točka 54).
- 41 Predložitveno sodišče je prvo vprašanje formalno omejilo na predlog za razlago člena 13(2)(b) Uredbe št. 883/2004, čeprav bi se moralo zaradi pojasnila iz točke 38 te sodbe, da je treba Švicarsko konfederacijo šteti za „državo članico“, vprašanje za predhodno odločanje nanašati na razlago člena 13(2)(a) te uredbe, zato mora Sodišče iz vseh elementov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, zlasti pa iz obrazložitve predloga za sprejetje predhodne odločbe, izluščiti elemente prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora v postopku v glavni stvari (glej med drugim sodbi z dne 19. oktobra 2017, Otero Ramos, C-531/15, EU:C:2017:789, točka 40 in navedena sodna praksa, in z dne 19. septembra 2018, González Castro, C-41/17, EU:C:2018:736, točka 55).
- 42 V obravnavani zadevi je iz elementov, navedenih v predlogu za sprejetje predhodne odločbe, razvidno, da mora Sodišče, da bi predložitvenemu sodišču dalo koristen odgovor, razlagati tudi druge določbe prava Unije.
- 43 Iz sodne prakse izhaja, da je bil z določbami Uredbe št. 883/2004 in določbami Uredbe št. 1408/71 vzpostavljen sistem koordinacije, ki se nanaša predvsem na določitev zakonodaje ali zakonodaj, ki se uporabljajo za zaposlene in samozaposlene osebe, ki v različnih okoliščinah uresničujejo svojo

pravico do prostega gibanja (glej v tem smislu sodbe z dne 3. aprila 2008, Derouin, C-103/06, EU:C:2008:185, točka 20; z dne 26. oktobra 2016, Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, točka 33, in z dne 16. julija 2020, AFMB in drugi, C-610/18, EU:C:2020:565, točka 40).

- 44 Na podlagi pravil, določenih v tem sistemu koordinacije, za zadevne osebe velja zakonodaja ene same države članice, da bi se izognilo zapletom, ki bi lahko nastali zaradi hkratne uporabe več nacionalnih zakonodaj, in odpravilo neenako obravnavanje, ki bi ga za osebe, ki se gibljejo v Uniji, lahko povzročilo delno ali popolno prekrivanje zakonodaj, ki se uporabljajo (glej v tem smislu sodbe z dne 26. februarja 2015, de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, točki 36 in 37; z dne 26. oktobra 2016, Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, točki 35 in 36, ter z dne 16. julija 2020, AFMB in drugi, C-610/18, EU:C:2020:565, točka 40).
- 45 To načelo uporabe ene zakonodaje je izraženo zlasti v členu 13 Uredbe št. 883/2004, ki določa zakonodajo, ki se uporablja za osebo, ki opravlja dejavnosti v dveh ali več državah članicah, in ki v odstavku 2 določa, da za osebo, ki običajno opravlja dejavnost samozaposlene osebe v dveh ali več državah članicah, velja zakonodaja države članice stalnega prebivališča, če ta oseba opravlja znaten del svoje dejavnosti v tej državi članici (člen 13(2)(a) te uredbe), ali zakonodaja države članice, v kateri je središče interesa njenih dejavnosti, če ne prebiva stalno v eni od držav članic, v katerih opravlja znaten del svoje dejavnosti (člen 13(2)(b) navedene uredbe).
- 46 Člen 14(8) Uredbe št. 987/2009 natančno določa, da za namene uporabe člena 13(1) in (2) Uredbe št. 883/2004 „znaten del“ zaposlitvene ali samozaposlitvene dejavnosti, ki se izvaja v državi članici, pomeni, da se tam izvaja količinsko velik del vseh dejavnosti zaposlene ali samozaposlene osebe, ki pa ni nujno glavni del teh dejavnosti. Za določitev, ali se znaten del dejavnosti izvaja v državi članici, je treba v primeru zaposlitvene dejavnosti upoštevati delovni čas in/ali osebne prejemke. Če je delež nižji od 25 %, je to indikator, da se znaten del te dejavnosti ne izvaja v zadevni državi članici (glej v tem smislu sodbo z dne 19. maja 2022, Ryanair, C-33/21, EU:C:2022:402, točka 63).
- 47 Ker je FK prebival v Nemčiji, kjer je bilo tudi središče interesa njegovih dejavnosti, preden je prenesel stalno prebivališče v Švico, kjer je trenutno središče interesa njegovih dejavnosti, je treba šteti, da se za FK v skladu s členom 13(2) Uredbe št. 883/2004 uporablja bodisi nemška bodisi švicarska zakonodaja.
- 48 Ker v obravnavani zadevi predložitveno sodišče navaja, da delovni čas, ki ga je FK porabil v avstrijski odvetniški pisarni, ni nikoli presegal 10 % njegovega celotnega delovnega časa, namenjenega opravljanju odvetniškega poklica, je treba ugotoviti, da se v skladu s kolizijskimi pravili, uvedenimi z Uredbo št. 883/2004, avstrijska zakonodaja ne uporablja.
- 49 Čeprav je zaradi celovitega in enotnega sistema kolizijskih pravil, uvedenega z Uredbo št. 883/2004, zakonodajalcem vseh držav članic načeloma odvzeta pristojnost, da po svoje določijo obseg in pogoje za uporabo svoje nacionalne zakonodaje glede oseb, za katere ta zakonodaja velja, in ozemlje, na katerem učinkujejo nacionalne določbe (glej zlasti sodbi z dne 26. februarja 2015, de Ruyter, C-623/13, EU:C:2015:123, točki 34 in 35, ter z dne 19. septembra 2019, van den Berg in drugi, C-95/18 in C-96/18, EU:C:2019:767, točka 50), pa načelo uporabe ene zakonodaje državi članici, ki ni pristojna na podlagi določb naslova II Uredbe št. 883/2004, ne more odvzeti možnosti, da pod nekaterimi pogoji delavcu migrantu dodeli družinske dajatve ali prizna starostno pokojnino na podlagi svojega nacionalnega prava, tudi če za tega delavca migranta na podlagi člena 13 te uredbe velja zakonodaja druge države članice (glej

v tem smislu sodbi z dne 23. aprila 2015, Franzen in drugi, C-382/13, EU:C:2015:261, točke od 58 do 61, in z dne 19. septembra 2019, van den Berg in drugi, C-95/18 in C-96/18, EU:C:2019:767, točka 53).

- 50 Edini namen kolizijskih pravil, določenih z Uredbo št. 883/2004, je namreč določiti zakonodajo, ki se uporablja za osebe, ki so v enem od položajev, na katere se nanašajo določbe, ki določajo ta pravila (glej v tem smislu sodbi z dne 26. oktobra 2016, Hoogstad, C-269/15, EU:C:2016:802, točka 37, in z dne 1. februarja 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, točka 60). Namen teh kolizijskih pravil kot takih ni določiti pogoje upravičenosti ali obveznosti zavarovanja v določenem sistemu socialne varnosti (glej v tem smislu sodbi z dne 11. junija 1998, Kuusijärvi, C-275/96, EU:C:1998:279, točka 29 in navedena sodna praksa, in z dne 21. februarja 2013, Dumont de Chassart, C-619/11, EU:C:2013:92, točka 39).
- 51 Zato Uredba št. 883/2004 dopušča različne sisteme, v katerih obstajajo različne terjatve do posameznih nosilcev, v razmerju do katerih lahko zadevni prejemnik neposredno uveljavlja pravice na podlagi zgolj notranjega prava ali pa notranjega prava, ki se po potrebi dopolnjuje s pravom Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 21. februarja 2013, Dumont de Chassart, C-619/11, EU:C:2013:92, točka 40 in navedena sodna praksa, in z dne 1. februarja 2017, Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, točka 57).
- 52 Tako kolizijska pravila iz Uredbe št. 883/2004 niso namenjena urejanju vprašanja, ali ima delavec pravico do dajatve, ki jo je lahko pridobil na podlagi prispevkov, plačanih v določenem obdobju v sistem socialne varnosti določene države članice.
- 53 V obravnavani zadevi je treba na eni strani poudariti, da predložitveno sodišče pojasnjuje, da so bili prispevki, ki jih je tožeča stranka iz postopka v glavni stvari plačala v posebne sisteme, ki se uporabljajo za osebe, ki opravljajo odvetniški poklic v Avstriji, izključeni s področja uporabe Uredbe št. 1408/71, ki je bila nadomeščena z Uredbo št. 883/2004, in da so ti prispevki spadali na področje uporabe teh uredb šele od 1. januarja 2005. Po drugi strani iz spisa, ki je na voljo Sodišču, ni razvidno, da bi se tožeča stranka v postopku v glavni stvari sklicevala na uporabo pravil o seštevanju ali upoštevanju dob, dopolnjenih v drugih državah članicah, za priznanje zahtevane predčasne pokojnine, ki temelji le na uporabi avstrijskega prava.
- 54 Iz tega sledi, da se v sporu o glavni stvari ne postavlja vprašanje določitve zakonodaje, ki se uporablja, v skladu s kolizijskimi pravili iz členov od 11 do 13 Uredbe št. 883/2004, ampak le vprašanje, kako je treba v primeru zadevne osebe uporabiti sistem, ki ga določa zakonodaja zadevne države članice in v katerega je ta oseba plačevala prispevke.
- 55 Ta ugotovitev je poleg tega podprta z utemeljitvijo, ki jo navaja FK, da je posebni sistem, ki se uporablja za osebe, ki opravljajo odvetniški poklic, opredeljen kot „sistem prostovoljnega ali prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja“.
- 56 S pridržkom preverjanja, ki ga mora opraviti predložitveno sodišče v zvezi z opredelitvijo tega posebnega sistema kot „prostovoljnega ali prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja“, je treba namreč ugotoviti, da je, vsaj kar zadeva prispevke, plačane od 1. januarja 2005, tak sistem zavarovanja na podlagi člena 14(1) v povezavi s členom 14(3) Uredbe št. 883/2004 izrecno izključen s področja uporabe mehanizma za določitev zakonodaje, ki se uporablja, uvedenega s to uredbo. Tako je FK lahko upravičen do tega prostovoljnega nadaljevanja zavarovanja v Avstriji, čeprav zanj obvezno velja zakonodaja druge države članice, v obravnavani zadevi švicarska

zakonodaja, ker je FK začel plačevati prispevke v posebni sistem kritja oseb, ki opravljajo odvetniški poklic v Avstriji, ko ta sistem ni spadal na področje uporabe Uredbe št. 1408/71, ki je bila nadomeščena z Uredbo št. 883/2004, in je nato FK v ta sistem še naprej plačeval prispevke.

- 57 V takem primeru mora imeti zadevna oseba možnost, da se za nekatera obdobja odloči, da je bodisi še naprej vključena v sistem obveznega zavarovanja bodisi iz njega izstopi, če ta odločitev vpliva na obseg bodoče dajatve socialne varnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 12. februarja 2015, Bouman, C-114/13, EU:C:2015:81, točka 58).
- 58 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da se kolizijska pravila iz člena 13(2) Uredbe št. 883/2004 ne uporabljajo za položaj osebe, ki prebiva v državi članici, v kateri je tudi središče interesov njene dejavnosti, in opravlja dejavnost, ki je neenakomerno porazdeljena, v dveh drugih državah članicah, kadar gre za ugotavljanje, ali ima ta oseba na podlagi prispevkov, plačanih v določenem obdobju, neposredne pravice v razmerju do nosilcev iz ene od teh dveh držav članic.

Drugo vprašanje za predhodno odločanje

- 59 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem za predhodno odločanje v bistvu sprašuje, ali je treba pravo Unije razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, ki priznanje zahtevane predčasne pokojnine pogojuje s tem, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica ne le na ozemlju zadevne države članice, ampak tudi v tujini.
- 60 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da lahko položaj osebe, ki opravlja odvetniški poklic, je državljanka ene države članice in se preseli v drugo državo članico, da bi tam opravljala dejavnost v okviru zadevnega reguliranega poklica, spada bodisi na področje uporabe člena 49 PDEU o svobodi ustanavljanja, če jo običajno plača stranka, bodisi člena 45 PDEU o prostem gibanju delavcev, če je njeno plačilo v obliki plače (glej v tem smislu sodbi z dne 30. novembra 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, točke od 22 do 25, in z dne 17. decembra 2020, Onofrei, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 23).
- 61 Glede vprašanja, ali avstrijska ureditev iz postopka v glavni stvari pomeni omejitev svobode ustanavljanja ali prostega gibanja delavcev, je treba opozoriti, da Uredba št. 883/2004 ne uvaja skupnega sistema socialne varnosti, temveč dopušča različne nacionalne sisteme. Države članice obdržijo pristojnost, da organizirajo svoje sisteme socialne varnosti, in če ni harmonizacije na ravni Unije, vsaka država članica v svoji zakonodaji določi, med drugim, pogoje za pridobitev pravice do socialnih dajatev. Države članice morajo pri izvajanju te pristojnosti kljub temu spoštovati pravo Unije in zlasti določbe Pogodbe DEU o pravici, priznani vsakemu državljanu Unije, da se prosto giblje in prebiva na ozemlju držav članic (glej zlasti sodbe z dne 21. februarja 2013, Salgado González, C-282/11, EU:C:2013:86, točke od 35 do 37; z dne 5. novembra 2014, Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, točke od 33 do 35, in z dne 21. oktobra 2021, Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, C-866/19, EU:C:2021:865, točka 27 in navedena sodna praksa).
- 62 Poleg tega je namen vseh določb Pogodbe DEU o prostem gibanju oseb in svobodi ustanavljanja državljanom Unije olajšati opravljanje raznovrstnih poklicnih dejavnosti na ozemlju Unije, te določbe pa nasprotujejo ukrepom, ki bi lahko v slabši položaj postavili tiste državljane, ki želijo opravljati gospodarsko dejavnost na ozemlju druge države članice (glej v tem smislu zlasti sodbi z dne 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, točka 94, in z dne 5. novembra 2014, Somova, C-103/13, EU:C:2014:2334, točka 36).

- 63 Zato te določbe nasprotujejo vsakemu nacionalnemu ukrepu, ki – tudi če se uporablja brez diskriminacije na podlagi državljanstva – lahko ovira ali zmanjšuje privlačnost uresničevanja temeljnih svoboščin, zagotovljenih s Pogodbo DEU, s strani državljanov Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 1. aprila 2008, *Gouvernement de la Communauté française in gouvernement wallon*, C-212/06, EU:C:2008:178, točka 45, in z dne 5. novembra 2014, *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, točka 38).
- 64 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da se ureditev iz postopka v glavni stvari lahko brez razlikovanja uporablja za vse osebe, ki opravljajo odvetniški poklic, in zato ne pomeni diskriminacije na podlagi državljanstva.
- 65 Vendar je treba navesti, da pogoj, kot je določen v avstrijski zakonodaji, s katerim se zahteva, da se zadevna oseba odpove opravljanju poklica odvetnika tako na nacionalnem ozemlju kot v tujini, da bi bila upravičena do predčasne pokojnine, lahko osebe, ki imajo pravico do take pokojnine, odvrne od uresničevanja svobode ustanavljanja ali svobode gibanja.
- 66 Poleg tega je treba ugotoviti, da je taka odpoved sicer lahko sprejemljiva za osebo, ki je vso svojo poklicno dejavnost opravljala v Avstriji, vendar se lahko izkaže za težje sprejemljivo za osebo, ki je uresničevala pravico do ustanavljanja ali celo pravico do prostega gibanja in ki mora med drugim še naprej opravljati poklicno dejavnost v drugi državi članici, ker v tej drugi državi članici ni dosegla zakonsko določene upokojitvene starosti.
- 67 Iz tega izhaja, da ureditev iz postopka v glavni stvari predstavlja oviro svoboščini, zagotovljeni s členoma 45 in 49 PDEU, ki je dopustna le, če uresničuje legitimen cilj, ki je v skladu s Pogodbo DEU, in je utemeljena z nujnimi razlogi v splošnem interesu. Tudi če je tako, mora uporaba takega ukrepa zagotavljati uresničitev zadevnega cilja in ne sme presegati tega, kar je nujno, da se ta cilj uresniči (glej zlasti sodbe z dne 16. maja 2013, *Wencel*, C-589/10, EU:C:2013:303, točka 70 in navedena sodna praksa; z dne 5. novembra 2014, *Somova*, C-103/13, EU:C:2014:2334, točka 46, in z dne 17. decembra 2020, *Onofrei*, C-218/19, EU:C:2020:1034, točka 32).
- 68 V zvezi s tem avstrijska vlada trdi, da je nujni razlog v splošnem interesu, ki utemeljuje zadevni ukrep, razviden iz namena sistema iz postopka v glavni stvari, ki je nadomestitev zadevne pokojnine s predhodnim prihodkom, ki naj se mu ne bi prišteli dohodki iz zaposlitve s polnim delovnim časom. Cilj naj ne bi bil le zaščititi osebe, ki še naprej opravljajo odvetniški poklic, pred konkurenco s tistimi, ki so že upokojeni, ampak tudi zagotoviti finančno vzdržnost zadevnega sistema pokojninskega zavarovanja, ki ni del splošnega pokojninskega sistema in ki se – v nasprotju z naložbenimi sistemi – financira z dokladnim sistemom.
- 69 V zvezi s tem je treba navesti, da je Sodišče priznalo legitimnost ciljev na področju politike zaposlovanja, kot so zlasti cilji uvedbe starostnih mej za obvezno upokožitev, da bi se spodbudila vzpostavitev bolj uravnotežene starostne strukture (glej v tem smislu sodbo z dne 21. julija 2011, *Fuchs in Köhler*, C-159/10 in C-160/10, EU:C:2011:508, točka 50).
- 70 O legitimnosti takega cilja v splošnem interesu, ki se nanaša na politiko zaposlovanja, namreč ni mogoče razumno dvomiti, saj je v skladu s členom 3(3), prvi pododstavek, PEU spodbujanje visoke stopnje zaposlenosti eden od ciljev, ki jih uresničuje Unija (glej v tem smislu sodbo z dne 2. aprila 2020, *Comune di Gesturi*, C-670/18, EU:C:2020:272, točka 36 in navedena sodna praksa).

- 71 Čeprav ni sporno, da je nacionalna zakonodaja, s katero se zaradi sprostitev delovnih mest, ki jih zasedajo osebe, ki so blizu upokojitveni starosti, in zaradi zagotovitve zdrave konkurence znotraj poklica ureja trg dela, primerna za zagotovitev uresničitve zastavljenega cilja, pa je treba ugotoviti, da se z nacionalno zakonodajo zahteva, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica tako na ozemlju zadevne države članice kot v tujini, zato ni mogoče izključiti, da ta nacionalna zakonodaja presega to, kar je nujno za uresničitev tega cilja.
- 72 Za nacionalno ureditev, s katero se zahteva, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica tako na ozemlju zadevne države članice kot v tujini, zato da osebe, ki še naprej opravljajo ta poklic, ne bi konkurirale s tistimi osebami, ki so že uveljavile pravico do upokojitve, se namreč zdi, da presega to, kar je nujno za uresničitev navedenega cilja, saj je ta cilj mogoče doseči tako, da se ta odpoved opravljanju katere koli poklicne dejavnosti omeji zgolj na nacionalno ozemlje ali celo na omejeno geografsko območje v drugi državi članici. Taka ureditev poleg tega ne upošteva tega, da pogoji za pridobitev in ohranitev pravice do pokojnine niso harmonizirani med državami članicami, ampak s pravom Unije le koordinirani, in da se lahko od zadevnih oseb zahteva, da morajo še naprej delati v drugih državah članicah, da bi pridobile pravico do pokojnine na podlagi zadevnih nacionalnih zakonodaj.
- 73 Poleg tega se zdi, da pogoj, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica tako na nacionalnem ozemlju kot v tujini, presega to, kar je nujno, da se prepreči, da bi se k tako izplačani predčasni pokojnini prišteli dohodki iz zaposlitve s polnim delovnim časom.
- 74 Glede cilja finančne vzdržnosti zadevnega posebnega sistema je sicer res, da je resno ogrožanje finančnega ravnotežja sistema socialne varnosti lahko nujen razlog v splošnem interesu (glej zlasti sodbi z dne 28. aprila 1998, Kohll, C-158/96, EU:C:1998:171, točka 41, in z dne 11. januarja 2007, ITC, C-208/05, EU:C:2007:16, točka 43), vendar iz pojasnil avstrijske vlade ni jasno razvidno, kako naj bi bil sistem financiranja tega posebnega sistema, ki je odvisen od prispevkov upravičencev do tega sistema, resno ogrožen zaradi tega, ker prejemniki predčasne pokojnine iz navedenega posebnega sistema še naprej delujejo v drugih državah članicah.
- 75 Čeprav mora predložitveno sodišče na koncu ugotoviti, ali in kako zadevna nacionalna ureditev izpolnjuje pogoj sorazmernosti v zvezi z izvajanjem cilja finančne vzdržnosti zadevnega posebnega sistema, je tako glede na spis, ki je na voljo Sodišču, razvidno, da je ta cilj mogoče uresničiti z manj omejevalnimi sredstvi.
- 76 Glede na vse zgornje preudarke je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člena 45 in 49 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki priznanje zahtevane predčasne pokojnine pogojuje s tem, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica, ne da bi se upoštevala zlasti država članica, v kateri se opravlja zadevna dejavnost.

Stroški

- 77 Ker je ta postopek za stranki v postopkih v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (sedmi senat) razsodilo:

- 1. Kolizijska pravila iz člena 13(2) Uredbe (ES) št. 883/2004 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o koordinaciji sistemov socialne varnosti se ne uporabljajo za položaj osebe, ki prebiva v državi članici, v kateri je tudi središče interesov njene dejavnosti, in opravlja dejavnost, ki je neenakomerno porazdeljena, v dveh drugih državah članicah, kadar gre za ugotavljanje, ali ima ta oseba na podlagi prispevkov, plačanih v določenem obdobju, neposredne pravice v razmerju do nosilcev iz ene od teh dveh držav članic.**
- 2. Člena 45 in 49 PDEU je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki priznanje zahtevane predčasne pokojnine pogojuje s tem, da se zadevna oseba odpove opravljanju odvetniškega poklica, ne da bi se upoštevala zlasti država članica, v kateri se opravlja zadevna dejavnost.**

Podpisi